

Sobre la memòria històrica i la desmemòria* del col·lectiu LGTBIQ+

La memòria no només és un exercici de reconstrucció del passat, sinó també una eina de transformació social del present.

Aquest fullet neix en la cerca de memòria oral, arxivística, col·lectiva i històrica sobre el col·lectiu LGTBIQ+ a l'Urgell. Les recerques realitzades fins a dia d'avui no han permès trobar referents, relats ni documentació sobre les vides que van quedar silenciades pel control social i la repressió política exercida sobre la comunitat LGTBIQ+.

Cap de les fotografies que apareixen a continuació estan relacionades amb la història del col·lectiu LGTBIQ+ al territori, ja que aquesta no es coneix. El que volen és representar aquesta invisibilització del col·lectiu.

Recuperar les vides silenciades

La gestió de la memòria històrica i democràtica, ha avançat en els darrers anys en el reconeixement de les víctimes de la repressió política, la recuperació d'arxius i la reparació de diverses experiències històricament invisibilitzades. Tanmateix, la memòria del col·lectiu LGTBIQ+ continua ocupant un espai parcial, fragmentat, perifèric i marginal dins els relats històrics i més quan parlem del nostre territori. Aquesta absència no és casual ni neutra: és el resultat d'un llarg procés històric de persecució, silenciaments i exclusions socials que han condicionat la possibilitat de generar memòria.

Parlar de memòria LGTBIQ+ és també parlar de tot allò que durant anys es va voler esborrar i reprimir. No perquè aquestes vides no hagin sigut dignes de ser viscudes ni recordades, sinó perquè van ser condemnades a la invisibilitat, assenyalades i perseguides socialment i institucionalment.

Hi ha carrers que han vist moltes vides que mai van ser reconegudes.

La ciutat també està feta d'històries que no van poder existir públicament.

Una clara evidència d'aquesta violència cap a la comunitat LGTBIQ+ és la repressió franquista. A través de mecanismes legals com la "Ley de Vagos y Maleantes" o la "Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social", es van criminalitzar les dissidències* sexuals i de gènere, i es va instaurar un règim de por, ocultació i estigmatització.

Aquesta repressió institucional es va traduir en detencions, empresonaments i violències, però també en una profunda destrucció simbòlica, ja que moltes persones van aprendre que la supervivència passava per callar, invisibilitzar-se o abandonar el territori.

Hi ha generacions que van heretar la por abans que la llibertat.

Tot i això, el final de la dictadura no va comportar la desaparició d'aquestes violències. La persistència de la LGTBI-fòbia va consolidar formes de silenci que encara avui condicionen la transmissió de memòria. Actualment, moltes històries resten silenciades per manca d'espais de reconeixement.

Per tant, l'absència de relats no implica una absència de vides, sinó les conseqüències d'anys de repressió i exclusió de les quals continuem sent testimonis avui dia. Per aquest mateix motiu la memòria no només és una eina de reconstrucció i visibilització del passat, sinó també una eina de transformació i resistència del present.

Des d'aquesta perspectiva, els silencis i les discontinuïtats formen part de la història col·lectiva, i aquestes absències també expliquen qui som.

Reconstruir la memòria és reparar les vides censurades.

No formem part dels relats, però formem part de la història.

Les absències també expliquen qui som.

No existeixen memòries neutrals, ja que es decideix què recordar, què commemorar i què deixar en l'oblit. En aquest sentit, la memòria LGTBIQ+ ha estat tradicionalment sotmesa a relats hegemònics marcats per la normativitat heterosexual, cisgènere* i patriarcal*.

Hi ha tot un passat construït sobre allò que no es podia saber.

Recuperar la memòria implica ampliar el dret a aparèixer dins la història compartida i reconèixer que les dissidències també en formen part malgrat haver estat silenciades a través de mecanismes legals i polítics de persecució.

Tot i això, la clara evidència de manca de memòria del col·lectiu LGTBIQ+ ens mostra com les ciutats no només són espais físics, sinó espais simbòlics construïts a partir dels relats que expliquen qui ha pogut habitar-los legítimament i qui n'ha quedat exclòs. Per aquest motiu, recuperar aquesta memòria que ha quedat silenciada significa també qüestionar la història homogènia i normativa del territori i reconèixer la diversitat de persones que l'han configurat.

Hi ha històries individuals que expliquen silencis col·lectius.

No es tracta únicament de celebrar referents visibles o moments històrics de conquesta de drets, sinó també de generar espais per pensar en les absències, els silencis i les ferides col·lectives. La manca d'arxius, fotografies o testimonis no ha de ser llegida com un límit de la memòria, sinó com una part fonamental del relat que cal explicar.

Per això la desmemòria es pot veure com una mancança, però també com una oportunitat per evitar els mecanismes històrics que han silenciat aquestes històries i vides. Alhora, també es pot veure com una oportunitat de generar consciència crítica per crear espais de reconeixement propis del territori.

Hi ha persones exiliades que també formen part de la nostra memòria.

Allò que va ser censurat també forma part de la nostra ciutat.

Projectes de memòria històrica LGTBIQ+

Ajuntament de Barcelona. Centre de Documentació Armand de Fluvià.
[Centre de documentació Armand de Armand de Fluvià del Casal Lambda](#)

Casal Lambda València. L'Armari de la Memòria.
[L'armari de la memòria](#)

Fundació 26 de diciembre. Archivo de Memorias Afectivas LGTBIQ+.
[Archivo de Memorias Afectivas LGTBIQ+](#)

Xarxa de Museus d'Art de Catalunya. QUIMERA. Arxiu LGTBIQ+.
[QUIMERA. Arxiu LGTBIQ+](#)

Fonts consultades

BOE (1933). Llei de 4 d'agost de 1933 sobre dropos i malfactors.

[Ley de Vagos y Maleantes](#)

BOE (1970). Llei 16/1970, de 4 d'agost, sobre perillositat i rehabilitació social.

[Ley de Peligrosidad y Rehabilitación Social](#)

Casal Lambda (2024). Entrevista a Jordi Petit: "Sexili".

[Jordi Petit: "La generació del sexili va estar perseguida per totes bandes: social, familiar, religiosa i policial"](#)

Diputació de Barcelona (2025). Memòria històrica LGTBI.

[Memòria històrica LGTBI](#)

Exibart (2025). La memòria viva de l'activisme LGTBIQ+ arriba a Can Basté.

[La memòria viva de l'activisme LGTBIQ+](#)

Orgull (2025). Orgull. El diari de reflexió LGTBI+. Núm. 4, hivern 2025.

[Revista | Orgull » El diari de reflexió LGTBI+](#)

Pi, Laura (2025). La memòria LGTBI no és decorat, és la nostra força. A: Orgull. Publicació de reflexió LGTBI+.

[La memòria LGTBI+ no és decorat, és la nostra força](#)

Glossari

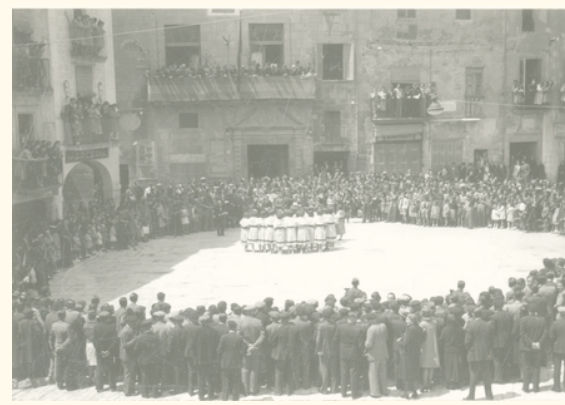
Cisgènere: persona que s'identifica amb el gènere que se li va assignar al néixer i que correspon amb característiques sexuals i reproductives del seu cos.

Desmemòria: concepte acunyat per Jordi Petit que fa referència al buit històric envers les vivències, lluites i repressions que han patit les persones LGTBIQ+ al llarg de la història.

Dissidències: persones o col·lectius que viuen, expressen o entenen el gènere, la identitat o la sexualitat d'una manera diferent de les normes socials majoritàries. S'utilitza especialment dins l'àmbit LGTBIQ+ .

Patriarcal: sistema social, cultural i polític que dona poder, autoritat i privilegis als homes, especialment als homes heterossexuals, per sobre de les dones i d'altres identitats de gènere.

TÀRREGA
**ORGULL
DE POBLE**
28 JUNY

Les absències
també
expliquen
qui som.

